

1.10.2024

Muistio eduskunnan asunto- ja ympäristöjaostolle 2.10.2024

Laatijat Miliza Malmelin, Tiina Kotonen-Pekkanen

HE 109/2024 vp, momentti 35.01.65, Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon

Momentin 35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon määrärahaa voidaan käyttää yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille. Avustusta saavat järjestöt tekevät merkittävää ja arvokasta työtä muun muassa ympäristöön, luonnonsuojeluun sekä asumiseen ja rakentamiseen liittyvissä tehtävissä aktivoimalla kansalaisia ja mahdollistamalla heille toimijuutta näiden yhteiskunnallisesti tärkeiden teemojen parissa. Järjestöjen toiminta ja hankkeet tavoittavat kansalaisia usein paremmin kuin viranomaistoiminta. Järjestöjen tuottamat palvelut ovat tehokkaita ja edullisia.

Momentilta tuetaan myös **saariston ympäristönhoitoa**, joka perustuu lakiin saariston kehityksen edistämisestä (494/1981), jossa säädetään, että saaristokunnalle tai tällaisen kunnan jäsenelle voidaan "myöntää avustusta toimenpiteisiin, jotka koskevat saaristoluonnon suojelemista taikka saariston maisemakuvan säilyttämistä tai parantamista". Tuen avulla on hoidettu saariston niittyjä ja muita perinnemaisemia, tehty linnusto- ja luontoselvityksiä sekä kunnostettu saaristomaisemien kannalta tärkeitä rakennuksia ja rakennelmia. Tuen saajina ovat olleet saariston asukkaat sekä paikalliset luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöt.

Lisäksi momentin määrärahoilla tuetaan **saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa**, joka matkailijoiden ja retkeilijöiden kannalta näkyy konkreettisesti roskaantumisen estämisenä. Pidä Saaristo Siistinä ry toimii saaristo- ja rannikkoalueilla sekä Järvi-Suomessa huolehtimalla muun muassa veneilijöiden jätteistä, kuivakäymälöistä, kelluvista imutyhjennysasemista ja retkisatamien jätehuollosta.

Määrärahaa käytetään myös **kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien hankkeiden** tukemiseen. Hankkeet tuottavat koulu- ja kasvatustyössä hyödynnettäviä materiaaleja ja toimintamalleja ja vahvistavat opettajien ja muiden kasvattajien osaamista sekä edistävät ympäristötietoisuutta laajemman yleisön keskuudessa. Niillä kehitetään myös ympäristökasvatuksen rakenteita ja edellytyksiä. Sisällölliset teemat hankkeissa ovat koskeneet mm. luonto- ja ympäristösuhdetta, ympäristön tilan seurantaa, ilmastokysymyksiä, luonnon monimuotoisuutta, kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja, aktiivista kansalaisuutta ja kulttuuriympäristöä.

Määrärahan käyttötarkoitusta on laajennettu vuodesta 2023 alkaen **avustuksiin ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvään vapaaehtoistyöhön**. Vapaaehtoisten osallistumista ja varautumista ympäristövahinkojen torjuntaan, erityisesti öljyntorjuntaan, on tuettu aiemmin Öljysuojarahaston varoista.

Vuoden 2024 määrärahan käyttö

Momentilta on vuonna 2024 myönnetty avustusta 45 järjestölle niiden perustoimintaan, yhteensä 1 439 000 euroa (56 % momentin määrärahasta). Ympäristöhoitoon (ml saaristo- ja tunturialueiden jätehuoltoon, ympäristövahinkojen torjunta) osoitettiin yhteensä 630 000 euroa (24 %) ja ympäristökasvatus- ja valistushankkeisiin 271 000 euroa (10 %). Momentilta on eduskunnan päätöksellä suoraan kohdennettu 235 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:lle ja 150 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:lle.

Momentilta on viime vuosina vuosittain myönnetty avustusta 32-39 järjestölle niiden perustoimintaan. Näihin avustuksiin on käytetty 54-59%, momentin määrärahasta. Ympäristöhoitoon (ml. saaristo- ja tunturialueiden jätehuoltoon) on käytetty 27-34% ja ympäristökasvatus- ja valistushankkeisiin 12-14% momentin määrärahasta.

Määrärahan kehittyminen

Vuonna 2022 momentin 35.01.65 määrärahaa lisättiin 350 000 eurolla eduskunnan päätöksellä ja määräraha oli suuruudeltaan yhteensä 2 480 000 euroa. Määrärahan lisäyksestä 150 000 euroa osoitettiin BirdLife Suomi ry:lle, 100 000 euroa Metsästäjäliitto ry:lle ja 100 000 euroa Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle.

Vuonna 2023 momentin 35.01.65 määrärahaa lisättiin 950 000 eurolla eduskunnan päätöksellä ja määräraha oli suuruudeltaan yhteensä 3 298 000 euroa. Määrärahan lisäyksestä osoitettiin 400 000 euroa Luonto-Liitolle, 150 000 euroa asumisalan järjestöjen neuvonnan lisäämiseen, 100 000 euroa Bird Life ry:lle, 100 000 euroa Suomen luonnonsuojeluliitolle, 100 000 euroa ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle ja 100 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:lle.

Vuonna 2024 momentin 35.01.65 määrärahaa lisättiin 385 000 euroa eduskunnan päätöksellä ja määräraha oli suuruudeltaan yhteensä 2 575 000 euroa. Määrärahan lisäyksestä osoitettiin 235 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:lle ja 150 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:lle.

2025 määrärahaesitys 2 025 000 euroa

Vuodelle 2025 momentille on esitetty 2 025 000 euroa. Kehystasoon nähden esitys sisältää 400 000 euron vähennyksen osana hallituksen tuottavuusohjelmaa. Esitys sisältää lisäksi hallituksen osoittaman 235 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:lle.